

amelynek bravúros szerkezete sem felelteti gyengéit. (Egy kiküldetésben levő fiatal tudós Genfben találkozik egy prostituálttal, akiről nem is sejti, hogy magyar disszidens. A történetet a két szereplő mondja el, ki-ki a maga aspektusából.) A monológforma a kötet két utolsó elbeszélésében, a *Társalgó* és a *Missa Luba* c. írásokban sokkal jobban érvényesül. (Az elsőben az írónak vall egy asszony szerencsétlen szerelmeiről és házasságáról, a második egy plátói szerelemben élő testvérpárt és az egyikük tragédiáját okozó paptanár romantikába hajló története.) Vajon miért? Úgy véljük, hogy ezekben az elbeszélésekben helyénvaló a belső történéseknek és a cselekmény-mozzanatoknak a szintézise. Az epikai közlés-funkció itt kiegészítője a belső történéseknek, a lélekrajznak, hiszen itt a hősök egyes szám első személyben *beszélnek* egy konkrét, vagy jól kivehető személyhez. A *Papagáj* két

főhősének közlései azonban olyan elemektől terhesek, amelyeket önmaguknak már nem mondanának el, de el kell mondaniuk, hogy az olvasó mindent megértsen. Ezáltal zsúfolttá válik a monológ, erőszakolttá a közlési szándék. És semmi esetre sem számítható egyértelműen a disszidens úriasszonyból prostituálttá züllött nő, aki kislánya neveltetési költségeit teste áruba bocsátásával keresi meg.

Ezért tartjuk a felfrissített válogatásba újonnan bekerült írások közül a legjobbnak éppen a két utolsót, amelyeknek problematikája aktuálisabb, izgalmasabb, ugyanakkor szerkezeti megoldásuk sikerült, stíláris eszközeik is (gondolunk itt a *Társalgó* mesélő asszonyának pergő elbeszélésére) a mondanivalót szolgálják. A jó szerkezeti építkezés az utolsó ciklus mindegyik darabjának egyik fő erénye. (*Magvető Könyvkiadó 1969.*)

MERÉNYI VARGA LÁSZLÓ

KAMONDY LÁSZLÓ: FELTÉTELES VALLOMÁS

Kamondy László új kötete tizenkét novellát tartalmaz. Többnyire rövid lélegzetű írások ezek, és többnyire — családást keltenek. Nem a terjedelmük miatt, persze, hiszen Kamondy jó néhányszor bizonygatta már: mestere a tömörítésnek, a kevés részletmotívummal figurát, szituációt teremtő prózának. Csalódásunk oka elsősorban: kérdésfeltevéseinek súlytalansága; a konfliktusok ironikus és terjengős példabeszédekké halványulása — a laza szerkesztésmód.

Kamondyt, eddigi művei alapján, mint a moralistát tartottuk számon mai prózánk legjobbjai között. Az „észrevétlen dolgok” mélyrétegeinek aprólékos feltárása jellemezte — az irónia és a groteszk iránti hajlandóságáról (még tavalyi kötetében, az *Ádám apjában* is) legfeljebb a témaválasztás, a szituációk körülírása árulkodott. A „bűnbeesett” közértes kislány falusi kálváriája (*Ádám apja*); vagy az ateista házaspár katolikus-református válásosdi kényszerjátéka (*Szemérmes ateisták*) azonban „elbírtá” az ironikus helyzeteket. Ezek az írások ugyanis végül valami fontosat mondtak, a részletező, helyzetkomikumokkal dolgozó epika társadalmi konfliktusokat hozott a felszínre; hol csúfondáros hangon, hol komoly szóval — figyelmeztetett.

Jelen kötetében e jelzésrendszer hiányát érezzük meg elsősorban. Ezen túl:

mintha szituációi is veszítettek volna eredetiségükből. Az öltöztetőnő játékban megszépült csúnya kislány (*Színésznő a társalgóban*); a „sznob tyúk” (pünkösdre kiköltött egy fészekaljja csibét, de nem volt hajlandó ezeket a szárnyai alá fogadni); vagy a két ország határsávjára, a senkiföldjére került gyászkoszorú (*Szertartás a határon*) — alig mondanak többet magukról, mint hogy vannak, léteznek, no meg, hogy az író észrevette őket, de — teszi hozzá Kamondy — ebben sincs tulajdonképpen semmi különös. Valóban nincs, igaz van. Ezek az írások kompozíciójukban, mondanivalójukban a kerekded, nem is túlságosan elmes vasárnapi tárcák színvonalán mozognak.

Nem kapunk biztatóbb képet akkor sem, ha az állóképek megelevenednek. Legszembetűnőbb ezekben az írásokban a részletező, aprólékos fordulatokkal dolgozó epika öncélúvá válása — legfőbbjük még a *Nyomozás egy csütörtök körül* friss humorát is nélkülözi. Az *Aranyvasárnap* egyetlen erénye talán a darabos, nehézkes dialógusok által megvalósított direkt jellemzés; A *szerelem hiánya*-ban, olykor, rövid időre fellelhető az író gunyorosan karikizó tehetősége; a *Ketten a lelkek névsorából*-ban ellenben már nem lelhető fel semmi — dialógusai erőltettek, a két figuráról voltaképp csak az írói utalások tudósítanak — halványan.

A *Feltételes vallomás* és a *História borotvaélen* c. novellákban végre ismerős Kamondy-konfliktusokra lelhetünk: a szerepjátszás problémáját érintik ezek az írások. A két novella közül azonban csak az első hordoz magában valamiféle morális jelrendszert: „Nem szabad egy... fiatal nőnek... lábbeliket gyűjteni nálunk! Sehol a világon nem szabad ilyen gátlástalanul szeretni a tárgyakat, mert... nem szabad! Inkább gyűjtsön férfiangancsokat!” Tiboldi mondja ezt, a címadó novella meglehetősen fásult, rezignált hegedűművésze, s nem véletlenül idéztük éppen őt. Arról van szó ugyanis, hogy ez a legtöbb, amit Kamondy, jelen kötetben tudósít a számunkra.

A kötet írásai közül talán csak a *harmadik angyal jelentése* érint kézzelfogható társadalmi problematikát. A megcsontosodott, s emellett még „felsőbb körökre” hivatkozó társadalmi erkölcsöt veszi itt célba az író *Kövér apuka* alakjában, aki lenyíratja a „hosszúhajúakat”; ezek a lenyíratás előtt békésen játszadoztak, a lenyíratás után természetesen szemetesvödörökkel gurigáznak. Ragyogóan megmin-

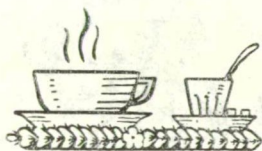
tázott figura az „álobjektív, titkos ENSZ-megfigyelő” (Megyeri Ferenc nyugdíjas pártmunkás), s érzékletesen hű a játszótéri dialógus, amelynek ironikus hangvétele közérdekű eseményekhez, dolgokhoz simul.

Szólnunk kell még a *Páva a körtefán* c. novelláról is; témájában, de hangvételében is különbözik a kötet többi írásától. Népmesei elemek keverednek benne reális motívumokkal; a novella szerkezete a ballada ívét követi — egyfajta lírai lebegés jellemzi. A művészi megelevenítő erő tekintetében a kötet legrangosabb írása.

Úgy hiszem, a kötet mind a tizenkét írásáról szólunk. S említettük röviden azt is, hogy olvastukkor mit kell számon kérnünk Kamondy Lászlótól. Még egyszer ideírom: a társadalmi, morális jelzésekkel terhes konfliktusokat; a kompozíció, az ábrázolás kemény harcral megvívott művészetét.

Vagyis magasabb, továbbívelő szinten mindazt, amit eddigi legjobb műveiben egyszer már megvalósított. (*Magvető Könyvkiadó* 1969.)

MAJOROS JÓZSEF

Munka után

SZÓRAKOZZON NÁLUNK!

Keresse fel a

„MÓRA FERENC”

MGTSZ éttermeit,

AHOL KÜLÖNBÖZŐ CSIRKE ÉTELKÜLÖNLEGESSÉGEKBŐL,
BIRKA- ÉS HALÉTELEKBŐL VÁLASZTHAT!

BÁR-HELYISÉGÜNKBEN HANGULATOS ZENE MELLETT
22 ÓRÁTÓL 04 ÓRÁIG SZÓRAKOZHAT

KÜLFÖLDRŐL VAGY VIDÉKRŐL ÉRKEZŐ VENDÉGEINEK

SZÁLLODÁNKBAN

BIZTOSÍTSON ELSZÁLLÁSOLÁST

C Í M Ü N K : SZEGED, BOCSKAI UTCA 3/B.
Telefon: 14-222, 13-323